Anafarta



Anafarta : İlimizin fikir hayatını büyük yurtta temsil eden biricik mecmuadır.

Anafarta, gören, duyuran, düşünen her Türkün malıdır.

Anafarta, (altı okun) gösterdiği yola gider.

Halkevlerinin yıl dönümü münasebetile Başkan Halil Dilmacın irad ettiği nutuk

Her yıl Şubatın on dokuzuna rastlayan ve yahut on dokuzunu takib eden ilk pazar günü Halkevlerinin açılış ve kuruluş günü olarak kabul edilmiş bu gün yurdun her tarafında bütün Halkevlerinde bu açılış ve kuruluş gününün yıl dönümü kutlanıyor.

Her yıl on dokuz şubat töreni Halkevlerinin ulu kurucusu ebedî Şefimiz Atatürkün maddî varlığı ile yapılıyordu. Bu yıl henüz göz yaşlarımız dinmeden, henuz kederlerimiz hafiflemeden yine onun manevî varlığı ile törenimizi açıyorken hepimizin ona karşı sönmez hurmet duygularımızı izhar için iki dakika ayağa kalkalım.

Türk Ulusu Atatürk ve İsmet İnönü partisinin altı oku ile aydınlanan devrim yolunda Halkevlerile kültür savaşına giriştiği günün yedinci yıl dönümünü kutlarken ayni maksadla Halkevimizin yaptığı bu toplantıyı derin bir ilgi ile şereflendiren büyüklerimize, üyelerimize elemanlarımıza kalbden saygılarımı sunar bu şerefli gününüzü kutlarım.

1932 yılında (14) kol ile savaşa başlayarak her yıl geçtikçe sayısı artan Halkevleri bu günde (158) dane katılmasile yurdun bütün illerinde bir çok ilçe hatta nahiyelerinde sayısı (367) ye baliğ olmuştur. Yurdun her bucağından fışkıran, taşarak gelen bu kanallar Türk kültürünün can damarını teşkil eden coşkun bir ırmak halini almıştır.

Halkevleri : Yurdu ve ulusu için çalışmak isteyen feragatli yurtdaşların birbirlerini daha iyi anlamak biri birlerini daha iyi tanıyub sevmek şuurlu ve yekdiğerini tamamlayan çalışmalarile bu günkü içtimaî hayatımızın bir mihrakı olmuştur.

Halkevleri : Türk adı ile anılan, Türk dili ile konuşan, Türk kültürü

ile yaşan cüz'ülerde ferdlerden bütünlenmiş bir varlığı altı okun ifade ettiği Cumhuriyetcilik, milliyetcilik, halkçılık, devletcilik, inkilâbcılık, layıkcılık, mefhumlarının etrafında birleşdiren kaynaşdıran bir ilim, bir şuur imalâthanesi, bir duygu, bir inan atelyesidir.

Halkevlerinin bu verimli çalışmaları sayesindedir ki asırlarca süren sefim, bozuk saltanat devrinin idaresizliği yüzünden tarihini gaib etmiş dilini ihmal etmiş türk varlığının dilide, tarihide meydana çıkmış yer yüzü henuz çok iptidai bir vaziyette iken bu yüce varlığın yarattığı devrimler, kurduğu medeniyetler bugün arkeoluzik eserlerile dünyanın gözlerini kamaşdırmıştır.

Osmanlı devri Türkleri hicretten doğan bir tarihin, Osman ogullarından açılan ve başlayan bir devrin varisi zan ederlerdi. Onların zan ettikleri gibi anadolu on birinci asırde Türkleşmeğe başlamış değildir. Sayın profesörümüz Bayan Afetin ikinci dil kurultayında dediği gibi (1070) tarihi anadolunun Türkleşmeğe başladığı bir tarih değil Türklerin islâm dinini kabul ederek anadoludaki ahret kardeşlerine kavuştuğunu gösterir bir tarihtir.

İşte Türk inkilâbının ruhundan doğan Halkevleri Atatürk rejiminin keskin ziyasını mazinin bu tarih hakikatlerini örten kesif perdelerin arkasına kadar nufuz ettirerek orada asırlarca meçhul kalan Türkün öz varlığını, şanlı tarihini ap açık meydana çıkarmıştır.

Türkün bu özlü varlığını, bu şanlı tarihini yüksek huzurlarımızda hürmetle yadebilmek için hicretden Osman oğulları devrinden çok önce bir devirde bir iklim tasavvur edelim. Bu iklimin nazarlarımızda hakkîle tebarüz edebilmesi için şu tarih hakikatlerini gözümüzün önüne getirelim.

Ucu bucağı bulunmaz bir enginliğin uzun ufuklarında alabildiğine uzanan bir iç deniz bu iç denizi kuşatan ovaları, ormanları, kırları yaylaları kalabalık insan kitleleri kaplamış fakat öyle insanlarki yer yüzünün başka bucaklarındaki başka insanlar daha ağaç kovuklarında taş oymaklarında yaşarken bunlar devirler açmış devrimler yaratmış, medeniyetler doğurmuş tekâmülün en yüksek eserlerini vücude getirmişlerdir.

Bir gün geliyor bu iklimde kuraklık başlayor, yapraklar sararıyor, ağaçlar, kuruyor, sular çekiliyor kıtlık baş baş gösteriyor hayat zorlaşıyor. Bu zor hayat şartları içinde bu çalışkan insanlar göçmeğe karar veriyorlar. Dört yandan bir çok kollar halinde denizlere doğru ilerileyorlar, akınlar yapıyorlar her göç konakladığı yeri kendinden sonra geleceklere terk ederek diğer bir yenisine doğru atılıyordu. Böylece yer yer iklim ikim dolaşarak her geçtikleri yerlerde medeniyyetin ilk tohumlarını saçan bu insanların yerleri sürmek, mahsul yetiştirmek, hayvanları beslemek, üretmek onlardan faydalanmak gibi bir ilimleri, resim, tablo yapmak musiki zevklerini tatmin etmek için bir güzel san'atı, hayat şartlarını tanzim

GURUPTA MISRALAR

Beyaz bir zanbak gibi gülümsüyor güneşe ,
Kıpkızıl ufuklarda sanki bir şey seziyor .
Yalnız olan kalbini vermek için bir eşe ,
Büyüliyen gözleri her tarafı geziyor .

Ey rüyaların kızı hayalini dolduran ,
Güneşin kızıl rengi yoksa bir saz beniz mi ?
Ve yüzünü içli bir akşam gibi solduran ,
Ruhundaki sızı mı , güneşten kalan iz mi ?

H . Nadir Kızılok

etmek için bir endüstrisi, nihayet bütün bu akınları sevk ve idare için yüksek kabiliyetli idare adamları vardı:

Tarih mesafesinin uzunluğuna rağmen biz bu devri, biz bu iklimi biz bu iklimdeki konuşulan dili, biz bu insanları pek yakından tanıyoruz.

Türk genci yüreğin millî gururlarla dolsun.

Bu devir Türkün şanlı tarihi, bu iklim Türkün şanlı tarihi, bu iklimde konuşulan dil Türkün öz dili bu güzel yüzlü, sevimli simalı insanlar senin kardeşler senin babaların, senin dedelerin öz Türklerdir.

Türk genci sen tarihinle, sen dilinle, sen kültürünle, sen cumhuriyetinle çok yaşa.

Aziz kardeşlerim:

Çanakkale Halkevi 1939 yılına eşi görülmemiş bir enerji ile girmiştir bu enerjiye amil olan müessir her gün idare işlerimize katılan değerli elemanlar ve bu elemanların tam bir ahenkle düşünce birliğini, iş beraberliğini, kanaat uygunluğunu kendilerine prensip olarak kabul etmeleridir. Bu ahenktar çalışmalara kıymetli valimizin, kudretli kumandanımızın yakından alaka ve muzaharetleri de inzimam edince her teşebbüsümüz tam bir muvaffakıyetle neticeleniyor.

Halkevlerinin yıl dönümü münasebetile Kültür Direkektörü Lâtif Öktemin irat ettiği nutuk..

Sayın arkadaşlar :

Yurdumuzu baştan başa aydınlatan cumuriyetin ve inkilâblarımızın ruhuna uygun olarak yetişmek ve bu kutsal rejimi halkın benliğine tamamile sindirmek mecburiyetindeyiz. Menfi ve zararlı olan herşeyi ... Yurdun ve Ulusun bünyesinden söküp atmak, saltanat devrinin meşgul olmadığı, değer vermediği ve yüz üstü braktığı memleket ve millet kıymetleri üzerinde işlemek mecburiyeti karşısındayız. Bu memleket ve millet'n çok yüksek olan millî seciyesini koruyarak müsbet ilmin modern tekniğin bütün imkân ve ve icablarını tatbik ederek Türkü hak kazandığı yüksek hayat ve medeniyet seviyesine çıkarmakla mükellefiz. İstihsal sahasında ve bilhassa nüfusta kemmiyetle beraber keyfiyeti de arttırmak gereklidir.. İşte bütün bunlar Tü k devletinin temelini ve Ebedî şef Atatürk inkilâbının gayesini hulûsa eden esaslardır.

Ebedî şef Atatürk inkilâbının; halkın benliğine sindirilmesi, mâl ettirilmesi lâzımdır. Yeni rejim; varlığımızı yeni bir hayata ve yeni bir istikamete götürmektedir. Bu yeni görüş ve gidişi halka telkin ederek yeni yaşayışın gidişine ve anlayışına göre milleti hazırlamak ve yetiştirmek, terbiye etmek ve onun iç varlığını inkişaf ettirerek benliğinin derinliklerindeki eşsiz kıymetleri meydana çıkarmak en büyük bir vazifedir.

Cumuriyet Halk Partisi; bütün bu zaruretleri ön plâna alarak halkı: her derecedeki resmî tahsilin dışında bir halk terbiyesi ile yükseltmeyi düşündü. Bunun için cemiyet ve kültür hayatının yeni anlayışlarına göre Milletimizinde kendi unsurlarından kurulacak yeni ve Millî bir teşekkülün çalışmasile beslenmesini ve yetişmesini kararlaşdırdı. bu suretle halkevleri 1931 yılında toplanan üçüncü büyük kongrede yapılan nizamnameye giriş oldu.

Halkevleri ilk olarak 19 şubat 1932 de (14) vilâyet merkezinde müteakiben de 24 haziran 1932 de (20) merkezde daha açıldı bu suretle 1932 yılındaki sayısı (34) dü buldu. O zaman :

" Bir tek işaret verdi bize o baş komutan "
" Otuz dört berce dikdik ideal bayrağını "

Diye haykırdığımız zaman bu kültür kaynakları henüz doğmuş ve yalnız (34) kardeşdiler,

Bir yıl sonra 1933 te muhtelif Vilâyet ve Kazalarda (20) Halkevi daha açıldı. Bu sefer :

" Düşen yıldırım o'sun. alırda yere çalar "
" Elli dört dane oldu siperi s.ikalar... "

Diye öğünçle haykırdık artık yıl geçtikçe Halkevlerinin sayısıda artıyordu:

934 de (80) ni 935 de (100) zü 936 (136) yı 937 de (167)yi938 de (209) sayısını buldu.

Bu gün içinde altı okun yaylandığı bu kutsal evlere yeniden daha (158) tane katılmış bulunuyor ki bu suretle Halkevlerinin sayısı (367) yi bulmuş oluyor.

Arkadaşlar :

İşte bu Evler... susamış dudaklara duru ve arı kevserinden, çırpınan yüreklere inanç dolu benliğinden, ışığa koşan başlara devrim alevlerinden sunar. Bu kültür kaynaklarının yararlığı ve yer yer başardığı işler, halk bilgi ve terbiyesi ve halkın seviyesini yükseltme.. cephesindeki verimi; gün geçtikçe artmakta devam ediyor.

1933 de Halkevi üyeleri (34858) iken bugün (137) bindir.
1933 de Halkevlerine gelenlerin sayısı (1 Milyon) iken bu gün (8) Milyon.
1933 de halkevleri kütüphanelerine gelen okuyucu (150 bin) iken bu gün (2) milyonu bulmuştur.

Bu gün Halkevleri kütübhanelerinde 130 bin kitap vardır 3217 konferans verilmiş dinleyici yekûnu 800 bini geçmiştir 1938 yılı içinde 150 sergi açılmış 1250 temsil verilmiş 1800 sinema seansı yapılmıştır. Halk evlerimizin şimdiyekadar 300 ciltten fazla Eserle muhitlerini tanıtmaya ve aydınlatmağa çalışdığını bir yıl içinde 40 binden fazla yurtdaşa şifa ve sağlık sunduğunu da öğünçle kayd ederiz.

Millî şef İsmet İnönü:

Halkevlerinin garazsız ve menfaatsiz bir irfan ve medeniyet yurdu olarak ifa ettiği hayırli hizmetler ; Milletten umumî bir teveççüh ile teşvik idilmekte ve mükâfatlandırılmaktadır. Milletin arzusu, hatta bitaraf ve yabancı mütehassısların tetkiki; Halkevi faaliyetinin genişletilmesini istemektedir.

V ! bütün milletin, her seviyedeki halkın ., yükselmesine çalışan Halk evlerine; mümkün olan kolaylıkları ve teşvikleri yapmayı vazifemizden sayıyoruz.. buyurmuşlardır.

Sayın arkadaşlar,

Yakın bir inkilâp tarihile bu günkü mes'ud neticeyi karşılaşdırırsak heyecan ve sevincimizin nekadar yerinde olduğunu anlarız. Kapitülâsyonlarla, daha bin bir bağla.. eli, kolu, gözleri bağlanmış, bir sürü gibi idare edilmek istenilen,sever anlaşmasile bütün haklarından mahrum edilerek bir tutsak gibi süründürülmek istenilen Türk ulusu; bu gün bu bağları ve entrikaları kökünden yıkmış bulunuyor. Kolunda gücü, bileğinde san'atı, kafasında bilgisi gözlerinde uzakları gören kudreti, damarlarındaki asil kanile yine dimdik, sapsağlam ayakda duruyor. Şömendüferleri, Fabrikaları, Bankaları, Topu, Tüfeği Gücü ve küvveti her şeyi... var, vatanın her köşesi, içi dışı barış içinde, sınırlarımız kahraman askerlerimizin bükülmeyen kolları, yenilmeyen güçleri ve yıldırımlar yaratan Türk silahlarile muhafaza altında.. bir zamanlar artık hesaba katılmayan sayılmayan, Tarihsel adı ve kralları önünde dize getiren gücü hatırlanmayan Türk..

Kıtalar üzerinde bazan bir rüzigâr gibi eserek, bazan bir sel gibi coşup akarak, bazan da bir güneş gibi yayılup genişleyerek korku. saygı ve medeniyet taşıyan akınları, untulan Türk...

Bu gün, tarihile, dilile eski medeniyet öğretmenliğile., yirminci asır medeniyet dünyasının önüne yeniden bütün vakarıla ve şerefile

GÖÇTÜ ATAM

Bugün Güneş bulutlu, gece tutu'muştu ay..
Bugün benizler solgun, mabede döndü saray...
Bayraklar yarı inmiş, bu ne muhteşem alay..

Ey beşikteki yavrum, Ak saçlı babam anam
Beraber ağlayalım.. Aramızdan ayrılan
On sekiz milyon kalbin Tacı Millî Kahraman.

Ecelin kıskanç eli kopardı başımızdan,
Yurdun Taşı, Toprağı ıslak göz yaşımızdan..
Göçtü artık o göçtü Göklere aramızdan..

Nasıl ağlamayalım, hınçkırmayalım atam?..
Nasıl haykırmayalım, biz yanmıyalım Atam?..
Bak cihan yas bağladı bu eşsiz kayıbından,..

Lanet nankör tabiat yüzün kızarsın utan,
Onun yerine sana yüz bin gönüllü kurban,
Türk genci armağandı Tek kurtulaydı Atam..

Şimdi güneş doğmasın aysız kalsın geceler,
Şimdi kuşlar, çicekler, mavi gökler, dereler,
Atasına ağlıyor.. Ağlıyor bütün beşer

Sabri Ansen

çıkmış bulunuyor. Türk adı önünde yine bütün dünya saygı ile eğiliyor.

Arkadaşlar :

Millî şefimiz İsmet İnönü başta olarak Ebedî şefin emanet ettiği eseri dinlenmeden ileri götürecek ve yükselteceğiz.. Halkevlerinin temeli, işte bu ülküye dayanır.

(Halkevleri altı okun yayıdır.)

— İSMAİL HAKKI —

Yazan : A. Cevdet Tanyel

İsmail, hakkıyı bu büyük değeri, Çanakkalede tanımak taliine mazhar oldum. Bana kısaca Balıkesirden buraya Baytar mücade reisi olarak geldiğini, ve vaktile baytar mektebi müderrislerinden bulunduğunu söylemiştir. Bir tanışma ve selâmlaşmadan ibaret olan bu kısa muhaveremiz esnasında ben İsmail Hakkının yüksek kültürlü, Bir fikir ve cemiyet ademı olduğunu anlamakta gecikmemiştim. Netekim biraz sonra, Halkevi salanu, onun saçtığı ışıklarla doldu. O, gözlerimizde iki cemiyetin dokturu olarak yükseliyordu.

İtiraf edeceğim ki, İnsan ve hayvan alemi üzerinde İsmail Hakkı kadar geniş, bir bilgi ve salâhiyetle konuşan ilim adamına hanoz rastlamadım. O bizim doktor Poşemiz idi. Hayatın sırlarını, ve hadiselerin menş'e ve tesirlerini, onun aydınlatıcı dilinden dinlemek cidden büyük bir zevk oluyurdu.

Kü'türü ileri gitmiş muhitlerin bile kolay, kolay temas edemediği ince ve mürekkep mevzular üzerinde, bize fiziyolojik ve pisikolojik tezahürlerin sebep ve münasebetlerini teşrih eden bu ilim adamının, her itibarlı, fikirlerinde ve mevzularında bariz bir orijinalite vardı. konferanslarını tam bir alâka ile dinleyenlerin sıcak muhitinde, coşdukca coşan İsmail Hakkı, Halkevimiz için hakikaten bir güneş olmüştu. onu her hafta mutazaman zevkle, istifaza ile dinleyorduk. Yaşının ilerlemiş olmasına rağmen, yorulmadan bize kısa fasılalarla yeni ve enteresan mevzular üzerinde konferanslar veren bu kudretli bilginin, mümtaz bir inkılabcı karakterinede malik olması, kendisine ayrıca bir kıymet verdiyordu.

İçi bütün bir memleket aşkile dolu olan bu asil fikir adamı yazılarilede kültürünün ışıklarını serpmekten hali kalmamıştı. Konferans ve yazı: Bu ilim volkanının feyizli lavları halinde mütemadiyen aktı. muhitimizin fikrî hayatına tam ve olgun bir entellektüel sıfatile yaptığı hizmet, anlatılamayacak kadar geniştir. O 17 yaşındaki genç kızdan 70 yaşındaki ihtiyar yurtdaşa kadar bütün dillerde hürmetle anılan bir isim, ve bütün gönüllerde yaşayan bir sevgi olmuştu. Büyük bir ilim hazinesine, ve tükenmez bir enrji kaynağına malik olan İsmail Hakkıyı ne yazık ki, gaip ettik. Onu ecelin eline teslim eden tabiatın kör ve nankör kudretine ne kadar isyan etsek yeridir, 58 yaşlarında tahmin olunmesına rağmen çok dinç görünen bu müstesna değeri içimizden alan ölüm, ona hiç beklenilmeyen bir anda hücum etmiştir. Şiddetli bir kış havasında bir itiyatsızlık, hayır nefsine ve sıhhatine itimatdan doğan bir haraket ona bu akıbeti hazırlamıştı. Ruhundan her vakit neş'e ve heyecan taşan İsmail Hakkının hiç

sönmeyeçek gibi görünen güneşine inen bu kara bulutu, ne yazık ki parçalayacak kudrete malik bulunmıyoruz. Fakat buna mukabil, İsmail Hakkı, iç hayatımızda hiç sönmeyen bir ışık olarak yaşayacağı için müsterih ve müteselli olabiliriz. hep bilirizki, ölüm, insanın uzviyetine taarruz eden kudrettir. Et ve kemik, onun ve toprağın hakkıdır. Fakat insanın ve cemiyetin ruhuna geçen öyle kıymetler ve sevgiler vardır ki, bunlar ölüm va toprağın tesirinden masun kalırlar. İşte harcını kendi cevherinden ve bizim hürmet ve sevgi duygularımızdan alarak kalbimizde heykelini kuran İsmail Hakkı, bu çapta bir ölmezdir feragatin, ve cemiyete hizmet aşkının bir semboli halinde yükselen ve kemikleri toprak olduktan sanrada hatırasına ebedi bir ömür veren İsmail Hakkının taliini gıpta ile seyr ederken, cemiyette izini ve yerini yapmayarak gidenlerin bedbahlığına yandım.

İsmail Hakkı faziletde de örnek olacak bütün vasıflara malikdi.

Onun, hatırası, kadar, mezarıda bizim için mukaddestir. Kurumayan göz yaşlarımız, büyük ölünün toprağını ıslatmakta devam edecektir. Yıllarca bir feyiz kaynağı halinde taşmış olan aziz ölümüze, halkevimizin bir gece hazırlayacagını ümit etmek için müsait hissiyyata malik bulunuyoruz, İsmail Hakkı için, her yıl bir gün ve gece.

Hayatını ilme ve kültürünü memlekete vakf etmiş olan bu çok değerli ilim adamına halkevimizin borçlu olduğu taziz vazifesini ilk fırsatta yapacağından eminiz büyük ölünün asil hatırası önünde hürmetle eğilerek sözümü bitiriyorum.

İSMET İNÖNÜ

İnönünde, Sakaryada, Lozanda,
Ulusunun yüzünü güldürensin,
Kara günde göz yaşı dindirensin,
Öz yurduna, Ulusuna güvensin.

Karanlıklar aydınlanır seninle,
Hak yükselir senin kutsal elinle;
Sayın başın yurdumuza güneştir,
Her savaşta sana zaferler eştir.

Torosları çınlatarak ün saçtı,
Ak denizden Kara denize taştı,
Yüce dağlar coşkun ırmaklar aştı,
Türk katarı Erzincana ulaştı.

Bayındırlık ülküsüne erensin,
Başarıyı, fazileti övensin,
Ulusuna, yurda kanat gerensin.
Senin gücün bütün zorluğu yensin.

Millî şefim Sayın İsmet İnönü,
Umutlarla aydınlattın bu günü.

Öktem

— Köylü Kardeşlerime —

Sabanında, elin, toprakta: gözün
Yurduna, yuvana: bağlıdı özün
Zahmetlerle geçer gerçi hayatın
Öldüğün dakika: vatandır sözün

ʊ

Sevgini bilirim : O melek fatma
Onu annen saklar : kaşını çatma
Yuvanı, fatmanı ; Ulusa terket
Mehmet, bir ordusun : silâhın atma

ʊ

Yüksek tepelerin : buzlu kaşında
Karlı yamaçların : silâh başında
Kırılmaz bir heykel : Tunçtan bir kale
Sensin köylü (çelenk) Türkün başında

ʊ

Sensin bu ulusun, Yüzünün ağı
Seninle şen olur : bahçesi bağı
Sensiz yetim kalır : ovası, dağı
Gür şesinle güler Türkün bayrağı

ʊ

Kutlu olsun Yurddaş : Uyanış günün
Sonsuzluğa varsın : Yükseliş günün
(Vatan) emir ediyor : durmadan çalış
Cihanı titretsin : heybetli ünün

Talât Yetkin

Türkiyede bankacılığın görüp geçirdiği Büyük tekâmül

YAZAN : Hurrem Şenavçen
T. C. Ziraat Bankası Çanakkale Şubesi Direktörü

Memleketimizde Cumhuriyet devrinin doğuşile temelleri atılan Türk bankacılık hayatının, bugün eriştiği yüksek ve ileri teknik bilgi devrinin ne gibi, şartlar içinde tekemmül edüp şimdiki seviyeye vardığını öğrenmek her vatandaş için alâkalı bir mevzu olduğuna hiç şüphe yoktur.

Çünkü bu devre, milletimiz hayatında mühim bir inkilâp yapmış ve Türk maliyeciliğinin varlığını, milletler arası ekonomik aleminde tanıttığı gibi, yıkılan saltanatın uzun yıllar boynuna geçirilmiş bulunan esaret zincirinin, kolay kolay, bugünkü türk camiasının başına vurulamayacağını dost ve düşmanlarımıza filiyatla teslim ettirmiştir.

Bunun en büyük şerefini milletimizin her şeyi yapmak hususunda haiz olduğu fıtrî kabiliyet ve enerjide aramak lâzımgelirsede, bu kabliliyeti kıymetlendirüp tebarüz ettirmek işide, büyüklerimize düşmüştür.

Büyüklerimizin ileri zezen görüşleri memleketin malî ve iktisadî icablarını on beş sene evvel takdir ederek bu gün vücudlarile iftihar duyduğumuz millî bankacılığın sarsılmaz temellerini atmışlardır.

Bu hareket, asırlarca, yabancı ellerin soyup soğana çevirdiği, millî servet ve sermayeyi, canlandırup kendi kuvvetile işletmekle memleket ekonomisine verimli bir hale vermeğe amil olmaktan başka maliyemizin ve dolayısile paramızın istikrarına ve istiklâline en geniş ve metin sahalar hazırlamıştır.

Ecnebi istismarcı zihniyetin, piyasalarımızda kurdukları tuzakların ince oyun ve planlarını keşfederek gayri meşrü kazançlarile kabaran ecnebi menfaatlara müteveccih gelir oluklarını, millî iç mecralara çevirerek, milletinin istifadesine arz ve temin etmiştir.

Bu filî mesut hamleler, iktisadisadiyatımızda çok verimli objektif hakikatlar ortaya koymuştur.

Ekonomimizin kalkınmasına başlıca amil olan bankacılığın bu işlerde oynadığı rolü daha iyi izah ve teşrih etmek için bu mevzunun mahiyetini tahlil etmek faideden de hali kalmayacaktır.

Bankacılık, malum olduğu üzere bugün bir ihtisas haline girmiş bir meslektir. Doktorluğun muhtelif kolları olduğu gibi, bankacılığında iştigal ve faaliyet mevzuu itibarile muhtelif kolları vardır.

Bu ayrı ayrı faaliye mevzuları millî ekonomik bünyenin uzuvları mesafesindedir. Bu ahenkli çalışmalardırki, memleketin iktisadî, ticarî, sınai ve sair makanizmasının çarh-

larını harekete getirir. Her camit bir cismi harekete getirmek için nasıl bir enerji lazımgelirse, yukarıda arzettiğimiz manzumeyide harekete getirmek için kuvhet ve kudret gerektir.

Buda hiç şüphesiz para olduğu olduğu muhakkaktır.

Para yahut sermaye olmadıkça, hiç bir teşebbüsün hayattan eser göstermesinin imkânı yoktur.

Demek oluyurki, para her işte en kuvvetli muharrık vazifesini görmektedir.

Binaenaleyh bu kuvvet ve kudretin kaynağıda bankalardır. Bankaların en basit şekilde, teşekkül gayelerini tarif etmek icabederse (Para ticareti yapılan mahal) olarak ifade edebiliriz.

Burada, para bir sürü şekil ve mahyietlere bürünerek ticaretin ana mevzuuna esas olmak üzere devirdaim vazifesini görmek için elden ele geçmeye başlar. Ve tedaülü esnasında da tahsis edildiği sahada kâr teminine amil ve fail olur.

Esasen bu arzettiğimiz esbaba binaen dirki, ticaret kelemesi (banka) kelemesinde mecazi olarak mündemiç bulunmaktadır. (Banka) kelemesi (Banco) lafzından muharref ve müştak olup, bildigimiz, rahle, sıra ve daha doğrusu bir hangi bir metai teşhir için yapılmış hususi bir tezgâh yerini ifadeye alem olmuştur. Eski zamanlarda, umumî piyasalarda, para işlerile uğraşan insanlar, büyük ve küçük kıt'alardaki paralarını önlerine koydukları bu rahleler üzerine teşhir ile sarraflık ve sair para alış verişlerini yaparlarmış.

Ve bu muamelelerinde hileye sapanlarda, halkın hücumuna maruz kalırlar ve rahleleri kırılmış ki rahlesi sokakdan kaldırıldı, manasını ifade eden Banco Rotto Mürekkep ismide iflas manasına matuf olmak üzere fransızcaya (Banqueroute) şeklinde geçmiştir. Görülüyorki, banka kelemesinin ifade ettiği mekân paranın alınup satıldığı bir yerden başka bir şey değildir.

Şimdi bu paranın vasıta oldnğu ticaret mevzuunu karakteristik mahiyetle bu muamelelerinin ceryan şekillerini önümüzdeki yazılarımızda birer birer izaha çalışacağız.

HALKEVİ KONSERİ

YAZAN : A Cevdet Tanyel

Değerli valimiz Atıf Ulusoğlunun Halkevi cephesinde de yaratmağa muvaffak olduğu dinamik hareketin feyizli neticeleri karşısında, duyduğumuz zevk pek büyüktür. Geçen gün de, işaret ettiğim veçhile, evimizin her şubesinde tezahür eden bu canlılığın, güzel bir misalini de bu arkolumuzda gördük. Bu kolun ciddî bir çalışma ve büyük bir itina ile hazırladığı konseri dinlerken, muhitin estetik ihtiyacına tatminkâr bir cevap vermeğe çalışan bu mesaiyi takdir ile yâdetmek lazımdır. Amatörce çalışmanın zevkini duyan yurtdaşlara bir mabet olan halkevimizin, rolünü müdrik olarak, her gün artan taze bir enerji ile yoluna devam edeceğine şübhemiz yoktur.

Şimdi müsaadenizle konserin tafsilâtına geçelim.

Muhitimizde geniş bir alâka ile karşılanan bu konser için gelenlerin ve yer bulamayarak dönenlerin sayışını tahmin etmek çok müşküldür. İstiap haddini iki defa aşarak dolan salonda siyah elbiseleri içinde tam bir san'at vakarı olan konser heyetinin, bu mümtaz durumunu, halkın zevk ile temaşa ettiğini görmek bizim için ayrı bir zevk olmuştur. Konser tam vaktinde başlamıştı. Ruhlar üzerinde, derin tesirler bırakan ve çok muvaffak olan melodiyi dinlerken, ar kolu başkanı Niyazi Erginin asil titizliğini, ve viyolonist Bayan Bedia ile Hüsniyenin yaylarına hakimiyetini işarete mecburum. ayrı, ayrı hususiyetlere ve kıymetlere malik olan san'atkârlarımız arasında, bu iki kız kardeşin, mütaakip parçalarda da gösterdikleri muvaffakıyet, halkın içten gelen taktir duygularile alkışlandı. Bayan Bedianın birde solist sıfatile ve kemanın iştirakile söylediği tango, daha geniş ölçüde sitayişler celb etti.

Bu değerli sanatkârımızın kemanındaki kudret ile, sesinin sayılı bir tenor derecesindeki kabiliyet ve müsaadesi Çanakkale halkevine baha biçilmez bir kıymet kazandırmıştı. Kendilerini candan tebrik ile yeni eserlerine intizar ettiğimizi söylemek isteriz.

Bu konserde, san'at seviyelerile halkımızın her vakıt taktirlerine mazhar olan muzafferi, Rifatı, diğer Rifatı tebrik için kelime bulamıyorum. Halkın alkışları üstünde, muvaffakıyetlerinin derecesini daha iyi gören bu arkadaşlara, ödeyemeyeceğimiz bir şükran borcumuz vardır.

Şimdi sevgili solistlerimize geliyorum Gün geçtikçe san'at bilgisi artan ve bundan dört yıl önüe Çanakkalenin Münir Nurettini diye taziz ettiğim Kemâl Turuğu, yine sahnede görmek, bizim için büyük bir saadet olmuştur. Tipik bir artist yarkdılmış olan bu kıymetli genci daha görürken benimle beraber halkın verdiği not çok lehine idi.

Onun sesini dinlemeden, yüzünün hatlarından ve gözlerinin içinden derin duygulu bir san'atkâr olduğunu anlamak kabildi. Netekim bu genç, fiziyonomisile verdiği tesirde halkı aldatmamıştı. Teganniye başladığı zaman, uzaklardan gelen ince, mühtez ve manalı bir sesin lirizimi içinde ruhlarımızın titrediğini his ettik. O perde perde yükseldikçe maddi benliğimizin eridiğini, esiri bir mahiyet aldığını görüyorduk İlhamını daha ziyade lirik mevzulardan alan bu genç san'atkâr, bizi ince bir duygunun, ahenkleşen enginine çekerek, ruhlara derin bir vecd hayatı yaşatmasını bildi. o, yaşadıkça bizde iç hayatımızda daima yaşamak imkânına malik olacağız. Kendisini bütün bir samimiyetle tebrik ederim.

Bu konserde, şan'at hayatına yeni girmiş ikinci bir Kemalden bahs etmek vazifemdir. Bu genç halk üzerinde müsait tesir bırakmıştır. Sesi güzel, duygusu yerindedir, rolünü pürüssüz bir şekilde yapan Kemalden daha güzel eserler vermesi için çalışmalarına devamını temenni ederiz.

Şimdi svgili karilerim, size küçük bir san'atkârdan bahs etmek için sıra gelmiştir. On bir yaşında bir çocuk, sanat terbiyesile daha yaşlı görünen ve sesinin güzelliğile ruhların içinde, bit ahenk handesi halinde dönen bu küçük san'atkârı alkışlarken, avuçlarımın acıdığını duydum. Bir tek halk şarkısı söyleyen bu harikulâde kabiliyete malik çocuk kimdi. nereden gelmişti ? Ancak adını öğrenebildiğim, İsmailin bütün bir sevgi ve taktir ile alnından öperken, onun anası, babası kadar, Çanakkale halkınında bahtiyar olduğunu kaydetmek isterim. Haluevimize doğan bu çok içli ve güzel sesli yıldızı, söndürmemek, onu bütçe darlıklarının üstünde bir himaye taliine mazhar etmek hepimize borçtur. Halkevimizin en önemli rollerinden birinin, gizli ve münsi kalan kıymetlere hayat ve inkişaf imkânı vermek olduğunu unutmayalım. Sözümü burada bitirirken bize çok tatlı bir gece hazırlayan Halkevi Başkanı Halil Dilmaca, Ar kolu başkanı Niyazi Ezgine ve sanat arkadaşlarına bir kere daha şükran ve taktir hislerimizi sunarız.

HALKEVLERİ

Gazi, nutuk isimli kitabında diyor ki ;
Gençliğe iman dolu hitabında diyor ki ;
Cumhuriyet, İstiklâl hepsi sana emanet,
Ey Türk genci bunları varlığına siper et.
Sana bel bağlıyanlar inancında haklıdır,
Bir damla genç kanında yıldırımlar saklıdır.
Bu emanet içindir öğrendiğin ilim, fen,
Bu büyük emaneti korumaktır vazifen.
Bu ses yoktan bir vatan yaratanın sesidir,
On beş milyon ağızlı bir vatanın sesidir.
Vatan demek o demek, o demek vatan demek,
İnkilâbı yaratan yurdu yaratan demek.
İçli dışlı düşmandan o kurtardı bu yurdu,
Bir mağlubun sesini on mağluba duyurdu.
O güneş baş yoğurdu ne varsa iyi güzel
En uzak rüyaları yakınlaştıran o el,
Çelikten birer oktur ondan gelen her emir,
Bu okların önünde yığılır dağ, taş, demir.
Bu güneşe geceler ne kadar etse haset,
O, nur çağlayanına zulmetler çekemez set.
Birer birer toplayıp hakkın her emelini,
Bir büyük inkilâbın kuruyor temelini,
İşte bu o, Halkevi milletin öz evidir,
Bu evi ısıtacak gençliğin alevidir.
Bu evler inkilâbı. her kalbe işliyecek,
Dokuz penceresinden nuru genişleyecek.
İlim, san'at doğacak bu evin beşiğinden,
Karanlık girmiyecek bu evin eşiğinden.
Çekiç, sapan, el, ayak, kale, kılıç gönül, baş,
Bu çatının altında olacaklar arkadaş.
Bu evler duracaktır mutlak dünya durdukça,
Dünya yüzünde tek bir Türkün kalbi vurdukça,
Ey, büyükler büyüğü, bu gece rahat uyu,
İlk defa yüreğinden üzüntüyü at uyu,
Bu evlerde yaşarken Gazinin çocukları,
Bir daha görmiyecek memleket ufukları,
Bir daha görmiyecek inkilâbın banisi,
Ne bir şehit kublây, ne Menemen canisi.

Perihan Güner

— HALKEVİMİZİN FAALİYETLERİ —

Dil tarih edebiyat şubesi

Bu şube dil tarih kurultayının yıl dönümü törenini gündüz halkevi salonunda kalabalık bir halk kitlesi memurlar ve subaylarla yapmış, töreni halkevi başkanı Halil Dilmaç açarak dil tarih kurultayının Türk dili ve tarihi hakkında yaptığı incelemeleri ve başardığı işleri izah etmiştir.

Ar kolu

Bu kolumuz halkın musikiye olan hevesini arttırmak maksadile ve genç elmanların, güzide san'atkârların katılmasile günden güne faaliyetini arttırmış ve halkevi salonunda verdiği konserini büyük kalabalık bir halk kitlesine derin bir alâka ile dinletmiştir.

Temsil şubesi:

Bu şubemiz Halkevleri şubelerinin en mühîm kültür cihazlarından biri olan bu şubemiz hazılamakta olduğu piyesini pek yakında verecektir.

Köycülük şubesi:

Bu şube köylülerin resmî dairelere verecekleri dilekçelerini yazmakta ve dairelerdeki işlerini kolaylaştırma için takibetmektedir.

Spor şabesi :

Bu şube memleketimizin sahil olması dolayısile ve spor harektlerinin inkişafı maksadiyle halkevi rıhtımına bir iskele yapmış ve bu iskeleye bir atlama kulesi ve birde barfiks tertibatı yaparak gençliği denizsporuna alıştırmıştır. krek çekme, yelken kullanma gibii bilgileri yaymakta bulunmuştur.

Halk dersleri ve kurslar:

Bu şube memleket bayanlarının hünersiz kalmamalarını temin maksadile halkevinde biçki, dikiş, elişleri ve sulu boya kursları açmış vebu kurslara (75) genç bayan devam ederek hüner öğrenmeğe başlamıştır. Haftada iki gece fransızca ve almanca dersleri verilmekte ve bu derslere de (40) genç devam etmektedir.

Kütüphane ve neşriyat :

Bu şube kütüphane kısmında okuma işini iki bölüme ayırmıştır. Yevmi gazeteleri, yevmi ve haftalık risaleleri salona ayırmış ve diğer faydalı eserleri mütalea edeceklere ayrıca üst katta bir okuma odası açmış, kütüphaneye ve okuma odasına devam eden okuyucuların adedi gün geçtikçe artmağa başlamıştır. Bu şube elinize almış olduğunuz "Anafartalar" mecmuasını da çıkarmaktadır.

Sosyal yardım şubesi:

Bu şube haftada üç gün yoksol çocukları meccanen muayene ettirmekte ve ilâçlarını da parasız temin etmektedir.

Müze Şubesi :

Bu şubenin halkevi salonunda bir müzesi vardır. Bu müzede arkeolojik devirlere ait bir çok eserler toplanmıştır.

Her hafta çok nezih âile toplantıları yapılmakta vebu toplantılar arasında faideli ve millî bakımdan kıymetli hasbühaller yapılmaktadır.

Kadir Aytaç

Anafarta

Ülküde Türk Ulusunun Yükselmesine çalışır Kültür Dergisidir

Çanakkale Halkevi tarafından ayda bir Çıkarılır.

ADRES :
Çanakkale, Halkevi Neşriyat Şubesi

Sayı : 7
Mart 1939

Çanakkale : Vılâyet Basımevi
1939

İÇİNDEKİLER